

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Canones Sanctorvm Apostolorvm, Per Clementem à Petro Apostolo Romae
Ordinatvm Episcopvm In Vnvm Congesti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

CANONES SANCTO-
RVM APOSTOLORVM, PER
CLEMENTEM A PETRO APOSTOLO
 I ROMAE ORDINATVM EPISCOPVM IN
 VNVM CONGESTI.

Episcopus à duobus aut tribus Episcopis ordinator.

2. ¶ Presbyter ab uno Episcopo ordinator: item diaconus, & reliqui clerici.

3. ¶ Si quis Episcopus aut Presbyter ordinationem Domini, quam de sacrificio instituit, alia quæpiam, puta aut mel, aut lac, aut pro vino siceram, aut confecta quadam, aut aves, aut aliqua animalia, aut legumina supra altare obtulerit, ut qui contra ordinationem Domini faciat, deponitur: excepto novo frumento, & uva opportuno tempore. Præterea licitum non est aliquid quidpiam admoveat ad altare, quam oleum in candelabrum, & incensam oblationis tempore.

4. ¶ Omnium aliorum pomorum primitiæ Episcopo & Presbyteris domum mittantur, non super altare. Manifestum est autem, quod Episcopus & Presbyteri inter Diaconos & reliquos clericos eas dividunt.

5. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus uxorem suam præter religionis non abjicit: si abjicit, segregator à communione: si perieverat, deponitur.

6. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus facultates curas non suscipit: alioquin deponitur.

7. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus sanctum diem Pascha ante vernum æquinoctium cum ludis celebraverit, deponitur.

8. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque ex sacerdotali consortio, oblatione facta, non communicaverit, causam dicito. Et si bona ratione subnixæ sit, veniam promeretur. Sin minus dixerit, à communione excluditur; tanquam qui populo auctor offensionis fuerit, nota contra eum suspitione, qui obliuiscitur.

9. ¶ Quicumque fideles ecclesiam ingrediuntur, & scripturas audiunt, neque apud preces & sanctam communionem permanent: eos tanquam qui ordinis in ecclesia perturbationem inducant, à communione arceri oportet.

10. ¶ Si quis cum excommunicato, licet in domo, preces conjunxerit, iste communione privator.

11. ¶ Si quis cum deposito clerico, ut cum clerico preces conjunxerit, deponitur & ipse.

12. ¶ Si quis clericus, aut laicus à communione segregatus, seu nondum in communionem receptus ad aliam profectus civitatem, sine commendatitiis literis receptus fuerit, à communione excluditur tam qui receptus quam qui receptus est. Si excommunicatus fuerit, in longius illi tempus excommunicatio protenditur.

13. ¶ Episcopo, qui parochiam suam dereliquerit, alteri insistere nefas est, licet à pluribus ad hoc compellatur: nisi rationalis aliqua causa subsit, quæ hoc ipsum facere vi adigat, nempe quod plus lucri & utilitatis his, qui illic constituti sunt, verbo pietatis conferre possit.

neque hoc tamen à seipso, sed multorum Episcoporum iudicio, & exhortatione maxima.

14. ¶ Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quicumque tandem de clericorum consortio, relicta parochia sua, in aliam concesserit, & omnino transmigratione facta, præter voluntatem sui Episcopi in alia parochia moram traxerit: hunc iubemus, ne porro in ministerio publico sit ecclesie, maxime si accersente ipsum Episcopo ejus redire contemnat, peruerso illi ordine peruersans, ut laicus tamen ibi locorum in communionem admittitur.

15. ¶ Quod si Episcopus, ad quem accesserint, pro nihilo reputata vacationis à ministerio ecclesiastico pena, quæ contra eos definita est, ipsos ut clericos susceperit, à communione excluditur, ut peruersi ordinis magister.

16. ¶ Qui post baptismum duabus implicatus fuit nuptiis, aut concubinam habuit, is Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut denique in consortio sacerdotali esse non potest.

17. ¶ Qui viduam duxit, aut divortio separatam à viro, aut meretricem, aut ancillam, aut aliquam quæ publicis mancipata sit spectaculis, Episcopus, Presbyter, aut Diaconus, aut denique ex consortio sacerdotali esse non potest.

18. ¶ Qui duas sorores duxit, aut consobrinam, clericus esse non potest.

19. ¶ Clericus, qui fidei iussiones dat, deponitur.

20. ¶ Si quis humana violentia eunuchus factus est, aut in persecutione amputata ei sunt virilia, aut ita natus fuit, & dignus est, efficitur Episcopus.

21. ¶ Qui sibi ipsi virilia amputavit, clericus non efficitur: si enim ipsius homicida est, & inimicus creationi Dei.

22. ¶ Si quis, cum clericus esset, virilia sibi ipsi amputaverit, deponitur: homicida etenim sui ipsius est.

23. ¶ Laicus, qui seipsum mutilavit, per tres annos à communione ejicitur: puta quia ipse vitæ suæ posuit infidias.

24. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus in fornicatione, aut perjurio, aut furto deprehensus, deponitur: non tamen à communione excluditur. Dicite enim scriptura: Bis de eodem delicto vindictam non exiges. Eidem conditioni consimiliter & reliqui clerici subduntur.

25. ¶ Ex his, qui cœlibes in clerum pervenerunt, iubemus, ut lectores tantum & cantores (si velint) nuptias contrahant.

26. ¶ Episcopum, aut Presbyterum, aut Diaconum, qui vel fideles delinquentes, vel infideles injuriam inferentes percutit, & terrorem ipsis per hujusmodi vult incutere, deponi præcipimus. Nisquam enim Dominus hoc nos docuit. Imò verò contra, cum ipse percutit.

retur, non repercutiebatur: cum lacesseretur convitiis, non reddebat convitium: cum pateretur, non comminabatur.

27. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ob certa crimina iuste depositus, attingere ministerium, quod aliquando tractaverat, praesumpserit, omnino hic ab ecclesia abscinditor.

28. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus pecunia interveniente, hanc dignitatem nactus fuerit, deponitur tam ipse, quam qui eum ordinavit, & omnino à communione abscinditor, quemadmodum Simon magus à me Petro.

29. ¶ Si quis Episcopus saecularium magistratum familiaritate usus, per ipsos ecclesiam nactus fuerit, deponitur, segregatur quoque à communione, quicumque cum ipso communionem habent.

30. ¶ Si quis Presbyter, proprium aspernatus Episcopum seorsum conventicula egerit, & altare erexerit, cum de nullo crimine Episcopum in pietate ac iustitia condemnarit, deponitur, quasi qui principatum ambiat: tyrannus enim est. Consimiliter & reliqui clerici, qui suum illi calculum apponunt: Laici verò à communione segregantur. Atque hæc post unam, & item alteram, ac tertiam Episcopi exhortationem fiunt.

31. ¶ Si quis Presbyter, aut Diaconus per Episcopum à communione exclusus sit, hunc ne utquam ab alio fas esto suscipi, quam ab eo qui ipsum à communione exclusit: nisi forte fortuna Episcopus, qui ipsum à communione segregavit, defunctus sit.

32. ¶ Nemo peregrinorum Episcoporum, aut Presbyterorum, aut Diaconorum sine commendantiis suscipitor literis: & si eas obtulerit, attentius in disquisitionem vocantur. Et quidem si prædicatores pietatis fuerint, suscipiuntur: sin minus, ubi necessaria ipsis suppeditaveritis, ad communionem & ulteriorem ipsos consuetudinem non admittitote, multa enim per obreptionem fiunt.

33. ¶ Cuiusque gentis Episcopos oportet scire, quinam inter ipsos primus sit, habereque ipsum quodammodo pro capite, neque sine illius voluntate quidquam agere, insolitum: illa autem sola quemque pro se tractare, quæ ad parochiam ejus, & loca ipsi subdita continent. Sed neque in illa citra omnium voluntatem aliquid facito. Ita enim concordia erit, & Deus glorificabitur per Dominum in Sancto Spiritu.

34. ¶ Episcopus extra terminos suos in civitatibus & regionibus sibi non subiectis ordinationes facere non praesumit. Si verò præter voluntatem eorum, qui civitates illas aut regiones detinent, id fecisse convictus fuerit, deponitur tam ipse, quam etiam hi quos ordinavit.

35. ¶ Si quis ordinatus Episcopus ministerium & curam populi sibi commissam non susceperit, hic à communione se junctus esto tandiu, donec susceperit, obedientiam accommodans. Similiter autem & Presbyter & Diaconus. Si verò non pro voluntate sua, sed præ malitia populi non susceperit, maneto ipse quidem Episcopus: clerus verò ejus civitatis à communione segregatur, eo quod tam inobedientem populum non contempserint.

36. ¶ His in anno Episcoporum celebrator synodus: ac pietatis inter se dogmata in disquisitionem vocantur, neque non in ecclesiis incidentes contradictiones dirimuntur semel quidem quarta feria Pentecostes, secundo duodecima Hyperberetici b.

37. ¶ Omnium rerum ecclesiasticarum curam Episcopus gerito, & eas dispensato, quasi inspectante Deo. Non licitum autem ei esto quidpiam ex iis sibi tanquam proprium assumere: aut cognatis suis elargiri,

a. a. hebdomade. b. Hyperberetius apud Asia populos & Macedones Octobris gratè dicitur.

quæ Deo dedicata sunt. Quod si pauperes illi sint, ut pauperibus subministrato: non tamen horum præterea res ecclesie veandato.

38. ¶ Presbyteri, & Diaconi absque voluntate Episcopi nihil peragunt: ipsius enim fidei populus Domini commissus est, & pro animabus ab ipso repetitur ratio.

39. ¶ Manifestæ sunt privatæ res Episcopi. si modo & privatæ habet: manifestæ item sunt domine, ut privatæ quidem res Episcopus, cum moritur, quibus vult, & quomodo vult, relinquendi facultatem habeat: neque occasione ecclesiasticarum rerum interdicant res Episcopi, qui nonnunquam uxorem & liberos, aut cognatos, aut servos habet. Iustum enim est apud Deum pariter & homines, simul ne ecclesia per ignorantem rerum Episcopi damni aliquid sustineat, simul ne Episcopus aut cognati ejus præterea ecclesie oblatantur: aut etiam qui illum generis proximitate contingunt, incidant in negotia, ejusque mors implicetur diffamationibus.

40. ¶ Præcipuus, ut Episcopus res ecclesie in potestate habeat. Nam si pretiosæ hominum anime fidei ejus committenda sunt: multo utique magis oportuit & de pecuniis mandatum dare, ut illius arbitratu dispensetur, neque non cum timore Dei summaque sollicitudine per Presbyteros ac Diaconos erogentur in pauperes. Percipiat autem & ipse (si modo indiget) quantum ad necessarios suos & hospitio exemptorum fratrum usus opus habet, ne quo modo ipse posteoriore loco habeatur, quam ceteri. Ordinavit enim lex Dei, ut qui altari inserviunt, de altari nutriantur: quando nec milites unquam suis annonis arma hostibus inferant.

41. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui vel alex, vel ebrietatibus indulget, vel definito, vel deponitur.

42. ¶ Subdiaconus, aut cantor, aut lector, qui familia facit, vel definito, vel à communione se junctus. Similiter & laici.

43. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus qui ultimas à mortuum accipientibus exigit, vel definito, vel deponitur.

44. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui cum hæreticis preces conjungit, duntaxat à communione suspenditur. Si verò etiam ipsos tanquam clericos aliquid agere permiserit, deponitur.

45. ¶ Episcopus, aut Presbyterum, qui hæreticorum baptisma aut sacrificium susceperit, deponi præcipimus. Quæ etenim conventio inter Christum & Belial: aut quæ particula fidelis cum infidelibus?

46. ¶ Episcopus, aut Presbyter, si eum, qui verum baptisma habeat, iterum baptizaverit, aut pollutum ab impiis non baptizaverit, deponitur, ut qui crucem & mortem Domini derideat: neque discerat veros sacerdotes à sacerdotibus impostoribus.

47. ¶ Si quis laicus, cum suam à se uxorem abiecit, alteram duxerit, aut ab alio dimissam, à communione se gregatur.

48. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, secundam ordinationem Domini non baptizaverit in Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, sed in tres principio carentes, aut tres filios, aut tres paracletos, deponitur.

49. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter in una initiatione non tres immersiones, sed unam duntaxat, quæ in mortem Domini detur, peregerit, deponitur. Non enim dixit Dominus, in mortem meam baptizate: sed profecti docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

50. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut quisvis omnino de sacerdotali consortio, nuptiis, & carnibus, & vino abstinerit, non propterea quo mens ad cultum pietatis reddatur exercitator, sed propter abominam-

abominationem : oblitus, quod omnia pulchra valde, & quod masculum & foeminam Deus creavit hominem, sed diffamationibus laesens creationem Dei, vocat ad calumniam: aut corrigitur, aut deponitur, & ex ecclesia rejicitur. Confimiliter laicus.

51. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter eum, qui à peccato revertitur, non recipit, sed rejicit, deponitur, eò quod Christum offendat, qui dixit, ob unum peccatorem, qui respicit gaudium oboriri in caelo.

52. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus carnibus & vino festiviis diebus non utatur, idque per abominationem, non propter exercitationem ad cultum pietatis, deponitur, tanquam qui cauterio notatam habet conscientiam, & multis auctor sit offendendi.

53. ¶ Si quis clericus in caupona cibum capere deprehensus fuerit, à communione excluditur: excepto tamen eo, qui necessarid in itinere in commune diverterit hospitium.

54. ¶ Si quis clericus Episcopum contumelià affecerit, deponitur: Principi enim populi tui non maledices.

55. ¶ Si quis clericus contumelià affecerit Presbyterum, aut Diaconum, à communione segregator.

56. ¶ Si quis manuum, aut mutum, surdumve, aut caecum, aut eum, cui vitiosus incestus est, subsannaverit, communione privator. Confimiliter & laicus.

57. ¶ Episcopus, aut Presbyter, qui negligentius circa clerum vel populum agit, neque in pietate eos erudit: à communione segregator. Si verò in ea fercordia perseveraverit, deponitur.

58. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, clerico ex inopia laboranti necessaria non suppeditaverit, à communione rejicitur: si perseverat, deponitur, ut qui fratrem suum necaverit.

59. ¶ Si quis falsò inscriptos impiorum libros tanquam sacros in ecclesia ad populi & cleri corruptionem publicaverit, deponitur.

60. ¶ Si accusatio contra fidelem instituat de fornicatione, aut adulterio, aut quacunquē alia actione prohibita, & convictus fuerit, in clerum non perducitur.

61. ¶ Si quis clericus per metum humanum, vel Iudaei, vel Graeci, vel haeretici negaverit, si quidem nomen Christi, ab ecclesia rejicitur: si verò nomen clerici, deponitur: penitentia tamen ductus, ut laicus recipitur.

62. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex sacerdotali consortio comedere carnes in sanguine animae ejus, aut à bestiis abreptum, aut suffocatum, deponitur: hoc enim lex prohibuit. Sin verò laicus fuerit, à communione excluditur.

63. ¶ Si quis clericus, aut laicus, synagogam Iudaeorum, aut haereticorum conventiculum ingressus fuerit, ut preces cum illis conjungat, deponitur, & à communione excluditur.

64. ¶ Si quis clericus in concertatione aliquem pulsaverit, & uno ictu ac pulsatione interemerit, deponitur propter temeritatem suam. Sin verò laicus sit, arcetor à communione.

65. ¶ Si quis Dominicum diem, aut Sabbathum, uno solo dempto, jejunare deprehendatur, deponitur: sin laicus, à communione ejicitur.

66. ¶ Si quis virginem sibi non desponsatam admota vi deunet, à communione suspenditur. Non licitum autem est ei aliam ducere: sed eam detinet, quam sollicitavit, quamvis paupercula sit.

67. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus secundam ab aliquo ordinationem susceperit, deponitur tam ipse, quam qui ipsum ordinavit: nisi forte constet ordinationem eum habere ab haeticis. Qui à talibus baptizati, aut ordinati sunt, hi neque fideles, neque clerici esse possunt.

68. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut lector, aut cantor sacram. Quadragesimam Paschae,

aut quartam feriam, aut Parascevem non jejunaverit, deponitur: praeterquam si imbecillitate impediatur corporis. Sin laicus sit, communione privator.

69. ¶ Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut omnino quicumque ex clericorum consortio cum Iudaeis jejunaverit, aut communem festum diem cum ipsis egerit, aut laetia festi, nempe azyma, aut aliud hujus generis, ab eis susceperit, deponitur. Si laicus à communione segregator.

70. ¶ Si quis Christianus oleum ad sacra gentilium, aut in synagogam Iudaeorum in festis eorum detulerit, aut lucernas incenderit, à communione excluditur.

71. ¶ Si quis clericus, aut laicus, ceram aut oleum ex sancta subripiat ecclesia, à communione sejungitur.

72. ¶ Vas aureum & argenteum sanctificatum, aut velamen linteumve, nemo amplius in suos usus assumito, iniquum enim est. Ceterum si quis deprehensus fuerit, excommunicatione multatur.

73. ¶ Episcopum de aliquo per fide dignos accusatum homines, ab Episcopis vocari necessarium est. Et si quidem comparuerit, & confessus convulsive fuerit, censura irrogator ecclesiastica. Si verò vocatus non obtemperaverit, secunda quoque vice vocator, missis duobus ad ipsum Episcopis. Quod si per contumaciam ne sic quidem comparuerit, synodus suam contra ipsum pronuntiationem sententiam, ne quid tergiversando, detrectandoque iudicium lucrifacere videatur.

74. ¶ In dictionem testimonii contra Episcopum haereticus non admittitur: sed neque fidelis, si solus sit. In ore enim duorum aut trium testium consistit omne dictum.

75. ¶ Item non oportet Episcopum fratri, aut filio, aut alteri cognato humano gratificari affectu. Neque enim ecclesiam Dei conferre debet in haeredes. Enimverò si quis id fecerit, irrita permanet ordinatio: ipse autem excommunicatione percussor.

76. ¶ Si quis oculo defectus, aut obtuso crure existat, & dignus sit, Episcopus efficitur. non enim mutilatio corporis ipsum polluit, sed inquinatio animae.

77. ¶ Qui verò mutus, surdusve, & caecus est, Episcopus non efficitur, non quia oblatro corpore est, sed ne ecclesiastica impediatur munia.

78. ¶ Si quis daemonem habeat, clericus non efficitur: sed neque cum fidelibus preces funditor. Mandatus verò recipitor. & si dignus fuerit, efficitur.

79. ¶ Qui ex vita gentili advenerit, & baptizatus est, aut ex conversatione prava, eum justum non est protinus promoveri in Episcopum. Injurius enim est, eum, qui non prius specimen & documentum de se praeberit, aliorum doctorem existere: nisi alicubi dono divinae gratiae hoc fiat.

80. ¶ Dicimus, quod non oporteat Episcopum, aut Presbyterum publicis administrationibus immittere: sed vacare, & commodum se exhibere usibus ecclesiasticis. Animum igitur inducito hoc non facere, aut deponitur. Nemo enim potest duobus dominis servire, juxta praecipuum Dominicum.

81. ¶ Servi si in clerum promoveantur citra dominorum voluntatem, hoc ipsum operatur redhibitionem. Si quando verò servus quoque gradus ordinatione dignus videatur (qualis & noster Onesimus apparuit) & Domini consenserint, manūque emiserint, & domo sua ablegaverint, efficitur.

82. ¶ Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus qui militi vacaverit, & simul utrunque retinere voluerit, tam officium Romanum, quam functionem sacerdotalem, deponitur. Quae enim Caesaris sunt, Caesar: & quae Dei, Deo.

83. ¶ Quisquis Imperatorem aut magistratum contumelià affecerit, supplicium luito, & quidem si clericus sit, deponitur: si laicus, à communione removetur.

84. ¶ Sinto omnibus vobis, clericis simul & laicis, venerandi ac sacri libri, veteris quidem testamenti, Mo-
sis quinque, Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri, Deute-
ronomium. Iesu filii Nave unus. Iudicum unus. Ruth
unus. Regnorum quatuor. Derelictorum ex libro die-
rum, duo. Hester unus. De Machabæorum gestis tres.
Iob unus. Psalterium unus. Salomonis tres, Proverbia,
Ecclesiastes, Canticum canticorum. Prophetarum duo-
decim. unus Esaia. Hieremias unus. Ezechiel unus. Da-
niel unus. Inquiretur autem à vobis extrinsecus, ut a-

dolescentes vestri addiscant. item Sapientiam eruditi
Syrach. Nostra vera, hoc est, novi testamenti, Evange-
lia quatuor, Matthæi, Marci, Lucæ, Ioannis. Pauli epistolæ
quatuordecim. Petri epistolæ duæ. Ioannis tres. Iacobi
una. Iudæ una. Clementis epistolæ duæ, & præcepti-
ones, quæ vobis Episcopis per me Clementem in libris
octo nuncupatæ sunt: quas omnibus publicare non o-
porteret, ob quadam arcana, quæ in se conti-
nent. Et actiones nostras Apo-
stolorum.

FINIS APOSTOLICORVM CANONVM;

Gregorio Holoandro interprete.

